SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA YVESA BOTA,

predstavljeni 11. januarja 2007[1]

1. Ta postopek predhodnega odločanja se nanaša na razlago člena 7 Sklepa Pridružitvenega sveta[2] št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo[3]. Ta člen opredeljuje pogoje, v katerih družinski član turškega delavca, ki je ali je bil zakonito zaposlen v eni državi članici, uživa pravico do dostopa do zaposlitve v tej državi in kot posledico te pravice pravico do bivanja v tej državi.

2. Predložitveno sodišče postavlja pod vprašaj sodno prakso Sodišča o trajanju pravic, ki jih ta določba podeljuje otroku turškega delavca, in pogojih, v katerih se te pravice lahko omejijo.

3. Sodišče je predvsem v sodbi z dne 7. julija 2005 v zadevi Aydinli[4] razsodilo, da ti pravici do dostopa do zaposlitve in do prebivanja ne prenehata, ko je otrok turškega delavca starejši od 21 let in živi neodvisno. Navedlo je tudi, da se ti pravici lahko omejita samo v dveh primerih: prvič, zaradi javnega reda, javne varnosti in javnega zdravja, in drugič, kadar je upravičenec zapustil ozemlje navedene države za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga.

4. Verwaltungsgericht Darmstadt (Nemčija) zaradi zgoraj navedene sodbe Aydinli primarno sprašuje, ali je ta sodna praksa v delu, ki zadeva otroka, starejšega od 21 let, ki ga starši ne vzdržujejo več, združljiva s členom 59 Dodatnega protokola[5], na podlagi katerega Republika Turčija na področjih, ki jih pokriva ta protokol, ne more uživati ugodnejše obravnave kot država članica na podlagi Pogodbe ES.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — Pridružitveni svet je bil ustanovljen s sporazumom, ki so ga 12. septembra 1963 v Ankari podpisale Republika Turčija ter države članice EGS in Skupnost. Ta sporazum je bil „sklenjen, sprejet in potrjen" v imenu Skupnosti s Sklepom Sveta 64/732/EGS z dne 23. decembra 1963 (UL 1964, 217, str. 3685, v nadaljevanju: Pridružitveni sporazum).

3 — Sklep št. 1/80 lahko najdete v *Accord d'association et protocoles CEE-Turquie et autres textes de base*, Urad za publikacije Evropskih skupnosti, Bruselj, 1992.

4 — C-373/03, ZOdl., str. I-6181, točka 27.

5 — Protokol, podpisan 23. novembra 1970 v Bruslju ter sklenjen, sprejet in potrjen v imenu Skupnosti z Uredbo Sveta (EGS) št. 2760/72 z dne 19. decembra 1972 (UL L 293, str. 1, v nadaljevanju: Dodatni protokol).

5. V teh sklepnih predlogih bom navedel, zakaj po mojem mnenju trajanje pravic, ki jih člen 7 Sklepa št. 1/80 podeljuje otroku turškega delavca, ne sme biti opredeljeno samo s sklicevanjem na člena 10 in 11 Uredbe Sveta (EGS) št. 1612/68[6], ampak ga je treba presojati glede na pravila Pogodbe o prostem gibanju delavcev. Nato bom predstavil, zakaj sodna praksa o obsegu pravic, ki jih člen 7 Sklepa št. 1/80 podeljuje otroku turškega delavca, na splošno ni v nasprotju s členom 59 Dodatnega protokola. Nazadnje bomo videli, zakaj v posebnih okoliščinah zadeve v glavni stvari sodna praksa o pogojih, v katerih se lahko omejijo pravice, ki izhajajo iz člena 7 Sklepa št. 1/80, turškemu državljanu, ki je v takem položaju kot I. Derin, ne podeljuje širših pravic, kot bi jih užival delavec Skupnosti.

I – Pravni okvir

6. Analiza vprašanj, ki jih je postavilo Verwaltungsgericht Darmstadt, zahteva, da spomnim na vsebino določb, ki opredeljujejo pravice turških državljanov v Evropski uniji in so pomembne v tej zadevi, ter tudi na njihov obseg, kot je bil določen s sodno prakso.

A – *Akti*

7. Upoštevne določbe najdemo v Pridružitvenem sporazumu, Dodatnem protokolu in Sklepu št. 1/80.

1. Pridružitveni sporazum

8. Cilj Pridružitvenega sporazuma je, kot je navedeno v členu 2(1), spodbuditi trajno in uravnoteženo krepitev trgovinskih in gospodarskih odnosov med Skupnostjo in Republiko Turčijo ob polnem upoštevanju nujnosti zagotavljanja pospešenega razvoja gospodarstva te države in dviga ravni zaposlenosti in življenjskih razmer turškega prebivalstva.

9. Za uresničitev teh ciljev je bila s sporazumom predvidena postopna vzpostavitev carinske unije. Na podlagi člena 12 tega sporazuma sta se stranki tudi dogovorili, da bosta postopoma zagotovili prosto gibanje

6 — Uredba z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL L 257, str. 2).

delavcev med svojima ozemljema, pri čemer sta se oprli na člene 48[7], 49[8] in 50[9] Pogodbe ES. Odločili sta se tudi, da bosta odpravili omejitve svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev, pri čemer sta se prav tako oprli na ustrezne določbe te pogodbe.

10. Pridružitev zato obsega pripravljalno obdobje, ki Republiki Turčiji omogoča okrepitev njenega gospodarstva s pomočjo Skupnosti (člen 3), prehodno obdobje, v katerem je treba zagotoviti postopno vzpostavitev carinske unije in približevanje gospodarskih politik (člen 4), in zaključno obdobje, ki temelji na carinski uniji in vključuje okrepljeno usklajevanje gospodarskih politik pogodbenic (člen 5).

11. Ukrepe, potrebne za uresničitev teh ciljev, sprejme Pridružitveni svet, ki ga sestavljajo člani vlad držav članic in Komisije Evropskih skupnosti ter člani turške vlade. Ta pridružitveni svet lahko tako sprejme odločitve v mejah svojih pristojnosti, ki so mu podeljene in ki zavezujejo pogodbenice.

12. V skladu s preambulo in členom 28 mora Pridružitveni sporazum olajšati poznejši pristop Republike Turčije k Skupnosti.

2. Dodatni protokol

13. Dodatni protokol določa pogoje, režime in časovni razpored za izvajanje prehodnega obdobja. V naslovu II vsebuje več členov o pretoku oseb in storitev.

14. V členu 36 tako določa, da se prost pretok delavcev med državami članicami in Republiko Turčijo zagotovi postopno v skladu s členom 12 Sporazuma o pridružitvi v obdobju od konca dvanajstega in dvaindvajsetega leta po začetku veljavnosti tega sporazuma v skladu s pravili, ki jih sprejme Pridružitveni svet.

15. V členu 59 je tudi določeno:

„Turčija na področjih, ki jih pokriva ta protokol, ni deležna obravnave, ki je bolj ugodna od tiste, ki jo države članice zagotavljajo druga drugi po Pogodbi o ustanovitvi Skupnosti."

7 — Po spremembi postal člen 39 ES.
8 — Po spremembi postal člen 40 ES.
9 — Postal člen 41 ES.

3. Sklep št. 1/80

16. Cilj Sklepa št. 1/80 je v skladu s tretjo uvodno izjavo izboljšati pravni položaj delavcev in njihovih družin na socialnem področju glede na ureditev, uvedeno s Sklepom Pridružitvenega sveta št. 2/76 z dne 20. decembra 1976.

17. Ta sklep št. 2/76 je bil prva faza izvajanja člena 12 Pridružitvenega sporazuma in člena 36 Dodatnega protokola. Za delavce je predvidel postopno pravico do dostopa do zaposlitve v državi gostiteljici in za otroke teh delavcev pravico do splošnega izobraževanja v tej državi.[10]

18. Sklep št. 1/80 v členu 6 opredeljuje pravice turškega delavca v državi članici gostiteljici, v členu 7 pa pravice družinskih članov takega delavca v tej državi.

19. Pravice, podeljene s členom 6 Sklepa št. 1/80, se povečujejo glede na obdobje, v katerem je bil delavec zakonito zaposlen v državi članici gostiteljici. V členu 6 je tako določeno:

„1. Razen v primerih, določenih s členom 7, ki ureja prost dostop do zaposlitve članov njegove družine, ima turški delavec, ki je zakonito zaposlen v eni državi članici:

— po enem letu, odkar je v tej državi članici zakonito zaposlen, pravico, da se mu podaljša delovno dovoljenje pri istem delodajalcu, če ima prosto delovno mesto;

— po preteku treh let, odkar je v tej državi članici zakonito zaposlen in ob pogoju, da imajo delavci iz držav članic Skupnosti pri tem prednost, pravico, da sprejme ponujeno delovno mesto v enakovrstnem poklicu in pod običajnimi pogoji pri delodajalcu, ki ga sam izbere in ki se registrira pri službah za zaposlovanje v tej državi članici;

— po preteku štirih let, odkar je zakonito zaposlen, v tej državi članici pridobi pravico do prostega dostopa do zaposlitve po svoji izbiri.

10 — Člena 2 in 3 Sklepa št. 2/76.

2. Letni dopusti in odsotnosti zaradi materinstva, nesreč pri delu ali kratkotrajnih bolezni se vštevajo v čas zakonite zaposlitve. Obdobja neprostovoljne brezposelnosti, ki jih primerno potrdijo pristojni organi, in odsotnosti zaradi dolgotrajnih bolezni, ki niso vštete v obdobje zakonite zaposlitve, ne vplivajo na pravice, pridobljene na podlagi prejšnje zaposlitve.

[...]“

20. Sklep št. 1/80 v členu 7 razlikuje med družinskimi člani delavca, ki jim je bilo dovoljeno, da se mu pridružijo v državi članici gostiteljici, in ki so v tej državi prebivali določeno obdobje, ter otroki takega delavca, ki so pridobili poklicno izobrazbo v zadevni državi članici. V členu 7 je določeno:

„Družinski člani zakoni to zaposlenega turškega delavca v eni od držav članic, ki so pridobili dovoljenje, da se mu pridružijo:

— imajo – ob pogoju, da imajo državljani iz držav članic Skupnosti pri tem prednost – pravico sprejeti vsako ponujeno zaposlitev, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj tri leta;

— pridobijo pravico do prostega dostopa do zaposlitve, ki jo sami izberejo, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj pet let.

Otroci turških delavcev, ki so v državi gostiteljici pridobili poklicno izobrazbo, lahko ne glede na čas, ko so prebivali v tej državi članici, pod pogojem, da je bil vsaj eden od njihovih staršev najmanj tri leta zakonito zaposlen v zadevni državi članici, v tej državi članici sprejmejo katerokoli ponujeno zaposlitev.“

21. V členu 14 Sklepa št. 1/80 so opredeljene omejitve, ki se jih lahko uvede za izvajanje teh pravic. V prvem odstavku je določeno:

„Določbe tega dela se uporabljajo ob upoštevanju omejitev, utemeljenih z javnim redom, javno varnostjo in javnim zdravjem.“

22. Pridružitveni svet še ni sprejel nobenega ukrepa za postopno odpravo omejitev svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev.

B – *Sodna praksa*

23. O obsegu pravic, ki jih člen 7 Sklepa št. 1/80 podeljuje družinskim članom turškega delavca, je bilo izrečenih več sodb, med katerimi lahko najpomembnejše za to zadevo povzamem, kot sledi.

24. Najprej ni sporno, da imajo določbe člena 7, prvi in drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80 in tudi člena 6(1) tega sklepa neposreden učinek v državah članicah. Turški državljani, ki izpolnjujejo pogoje, zahtevane v teh določbah, lahko torej neposredno uveljavljajo pravice, ki so jim podeljene s temi določbami.[11]

25. Iz te sodne prakse izhaja, da imajo pravice do dostopa do zaposlitve, predvidene v dveh pododstavkih člena 7 Sklepa št. 1/80, dva vidika.

26. Na eni strani je uživanje teh pravic odvisno od različnih pogojev.

27. Najprej je treba imeti status „družinskega člana" turškega delavca. Ta pojem je treba razložiti s sklicevanjem na razlago istega pojma v členu 10(1) Uredbe št. 1612/68 glede delavcev, ki so državljani države članice Skupnosti.[12]

28. Nato, pravice do dostopa do zaposlitve, določene v členu 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, so podrejene pogoju, da ima družinski član turškega delavca skupno prebivališče s tem delavcem vsaj tri leta. Ta pogoj skupnega prebivališča se ujema s ciljem, da se omogoči združitev družine navedenega delavca v državi gostiteljici.

11 — V zvezi s členom 6(1) Sklepa št. 1/80 glej sodbi z dne 20. septembra 1990 v zadevi Sevince (C-192/89, Recueil, str. I-3461, točka 26) in z dne 19. novembra 2002 v zadevi Kurz (C-188/00, Recueil, str. I-10691, točka 26); v zvezi s členom 7, prvi pododstavek, tega sklepa glej sodbi z dne 17. aprila 1997 v zadevi Kadiman (C-351/95, Recueil, str. I-2133, točka 28) in z dne 22. junija 2000 v zadevi Eyüp (C-65/98, Recueil, str. I-4747, točka 25), v zvezi s členom 7, drugi pododstavek, navedenega sklepa pa sodbi z dne 5. oktobra 1994 v zadevi Eroglu (C-355/93, Recueil, str. I-5113, točka 17) in z dne 16. februarja 2006 v zadevi Torun (C-502/04, ZOdl., str. I-1563, točka 19). Sklep št. 1/80 in tudi Sklep št. 2/76 nista bila objavljena v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*. Sodišče je razsodilo, da dejstvo, da sklepa nista bila objavljena, čeprav to lahko ovira naložitev obveznosti posamezniku, temu ne more vzeti možnosti, da pri organu oblasti uveljavlja pravice, ki mu jih ta sklepa podeljujeta (zgoraj navedena sodba Sevince, točka 24).

12 — Sodba z dne 30. septembra 2004 v zadevi Ayaz (C-275/02, ZOdl., str. I-8765, točka 45).

29. Prav tako je pravica do dostopa do zaposlitve, ki jo otroku turškega delavca podeljuje člen 7, drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80, podrejena pogojem, da je bil ta delavec zakonito zaposlen v državi članici gostiteljici tri leta in da je ta otrok v tej državi pridobil poklicno izobrazbo.

30. Na drugi strani od trenutka, ko so ti pogoji izpolnjeni, člen 7, prvi in drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80 podeljuje družinskim članom turškega delavca avtonomne pravice do dostopa do zaposlitve v državi članici gostiteljici, katerih namen je omogočiti tem članom, da utrdijo svoj položaj v tej državi[13], in niso odvisne od nadaljnjega izpolnjevanja teh pogojev.

31. Sodišče je tako razsodilo, da pravica sprejeti katero koli ponujeno zaposlitev v državi članici gostiteljici, določena v teh zadnjih določbah, ne preneha, ko turški delavec, na katerega se nanaša ta pravica, ni več zakonito zaposlen v tej državi članici.[14] Ta pravica obstaja še po tem, ko se ta delavec vrne v državo porekla. Iz tega sledi, da do navedenih določb niso upravičeni samo mladoletni otroci ali polnoletni otroci takega delavca, ki jih ta še vedno vzdržuje. Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da se člen 7, prvi in drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80 uporablja tudi za polnoletne otroke tega delavca, ki živijo neodvisno.[15]

32. Poleg tega pravice do dostopa do zaposlitve v državi članici gostiteljici, ki jih podeljujejo te določbe, zajemajo obstoj povezane pravice do prebivanja.[16] Sodišče je stalno razsojalo, da pravice do dostopa do zaposlitve brez pravice do prebivanja ne bi imele polnega učinka.[17] Iz tega sledi, da kadar družinski član turškega delavca izpolnjuje pogoje, zahtevane v členu 7, prvi ali drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80, da sprejme katero koli ponujeno zaposlitev v državi članici gostiteljici, organi te države nimajo več možnosti sprejeti ukrepov o prebivanju zadevne osebe, ki lahko ovirajo uresničevanje pravic, ki jih tem osebam neposredno podeljuje pravni red Skupnosti.

33. In končno, sodna praksa je natančno določila, v katerih pogojih se te pravice lahko omejijo. Na eni strani se lahko omejijo, kadar

13 — *Ibidem*, točka 41, in navedena sodna praksa.

14 — V zvezi s členom 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80 glej sodbi z dne 16. marca 2000 v zadevi Ergat (C-329/97, Recueil, str. I-1487, točka 40) in z dne 11. novembra 2004 v zadevi Cetinkaya (C-467/02, ZOdl., str. I-10895, točka 31) ter tudi zgoraj navedeno sodbo Aydinli, točki 25 in 26. V zvezi s členom 7, drugi pododstavek, istega sklepa glej sodbo z dne 19. novembra 1998 v zadevi Akman (C-210/97, Recueil, str. I-7519, točka 44).

15 — Zgoraj navedeni sodbi Ergat, točka 27, in Torun, točki 27 in 28.

16 — V zvezi s členom 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80 glej zgoraj navedeno sodbo Cetinkaya, točka 31, v zvezi s členom 7, drugi pododstavek, tega sklepa pa glej zgoraj navedeno sodbo Torun, točka 20, in navedeno sodno prakso. V zvezi s členom 6 navedenega sklepa glej tudi zgoraj navedeno sodbo Kurz, točka 27.

17 — *Ibidem*.

zadevna oseba zapusti ozemlje države članice gostiteljice za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga.[18] V tem primeru zadevna oseba praviloma izgubi pravni status, ki ga je pridobila na podlagi člena 7, prvi ali drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ker je sama prekinila vezi, ki so jo povezovale s to državo članico.

34. Na drugi strani se te pravice lahko omejijo na podlagi člena 14 Sklepa št. 1/80, kadar zadevna oseba predstavlja resnično in resno nevarnost za javni red, javno varnost ali javno zdravje.[19] Obseg izjeme, predvidene v tej določbi, je treba razlagati enako kot izjemo iz člena 39(3) ES v zvezi z delavci, ki so državljani Skupnosti, saj je njeno besedilo skoraj enako. Iz tega sledi, da morajo ukrepi, sprejeti zaradi javnega reda ali javne varnosti, temeljiti na osebnem vedenju zadevne osebe in da mora biti to vedenje aktualna nevarnost za družbo.[20]

35. Ta dva pogoja, v katerih zadevna oseba izgubi pravice, ki jih ima na podlagi člena 7, prvi ali drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80, sta bila predstavljena kot taksativna. Taka predstavitev je bila sprejeta v zgoraj navedeni sodbi Ergat[21]. Izrecno je bila povzeta v zgoraj navedenih sodbah Cetinkaya, Aydinli in Torun, v katerih je bilo postavljeno vprašanje, ali zadevna oseba izgubi pravice, ki jih ima na podlagi navedenega člena 7, prvi ali drugi pododstavek, zaradi kazenske obsodbe.

36. Tako je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Cetinkaya zavrnilo trditev nemške vlade, da se te pravice do dostopa do zaposlitve in prebivanja lahko izgubijo zaradi obsodbe na zaporno kazen, ki ji sledi zdravljenje odvisnosti, ker zadevna oseba med prestajanjem zaporne kazni in nato med zdravljenjem odvisnosti ni bila več na trgu dela v državi članici gostiteljici.

37. Sodišče je razsodilo, da v takem primeru zadevna oseba, če ni zapustila ozemlja te države za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga, lahko izgubi pravice, ki jih ima na podlagi člena 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, samo na podlagi člena 14 tega sklepa.[22]

38. Taksativnost zgoraj navedenih pogojev je bila potrjena tudi v zgoraj navedeni sodbi Aydinli, na katero se predložitveno sodišče posebej sklicuje.

18 — Zgoraj navedena sodba Ergat, točka 48 in navedena sodna praksa.

19 — *Ibidem*, točka 46.

20 — Zgoraj navedena sodba Cetinkaya, točki 43 in 44.

21 — Točke od 46 do 49.

22 — Zgoraj navedena sodba Cetinkaya, točka 38.

39. C. Aydinli je turški državljan, ki mu je bilo dovoljeno, da se pridruži staršem v Nemčiji, ko je bil star petnajst let. V tej državi članici je pridobil poklicno izobrazbo in bil pet let zaposlen pri istem delodajalcu. V navedeni državi je imel dovoljenje za prebivanje za nedoločen čas.

40. Ker se je ukvarjal s prepovedano trgovino z mamili v veliki količini, je bil priprt, pridržan v preiskovalnem zaporu in obsojen na odvzem prostosti za tri leta, od česar se je odštel čas, ki ga je prestal v preiskovalnem zaporu.

41. Potem ko je prestal del kazni, je bila njena izvršitev odložena, da se je lahko podredil dolgotrajnemu zdravljenju odvisnosti, ki ga je uspešno zaključil. Čas tega zdravljenja se je odštel od izrečene kazni, ostanek kazni pa je bil odložen. Od zaključenega zdravljenja Aydinli dela pri svojem očetu v Nemčiji.

42. Nemški organi so odredili njegov takojšnji izgon v skladu z nacionalnim pravom, na podlagi katerega je treba tujca, ki je bil pravnomočno obsojen na zaporno kazen najmanj treh let brez možnosti pogojne obsodbe, zaradi kršitve določb zakona o drogah obvezno izgnati.

43. Zadevno predložitveno sodišče, pri katerem je C. Aydinli vložil pritožbo zoper ta sklep o izgonu, je postavilo več vprašanj za predhodno odločanje, da bi lahko presodilo združljivost tega sklepa s Sklepom št. 1/80.

44. Sodišče je v zgoraj navedeni sodbi Aydinli najprej navedlo, da je treba njegov položaj, čeprav je pet let delal pri istem delodajalcu v državi članici gostiteljici, analizirati, kot da ga pokriva člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ki je *lex specialis* za družinske člane turškega delavca.

45. Sodišče je potrdilo, da pravice do dostopa do zaposlitve in prebivanja, ki jih podeljuje ta določba, niso odvisne od tega, da je zadevna oseba v spornem obdobju polnoletna in ne živi v skupnem gospodinjstvu s starši, temveč živi samostojno v zadevni državi članici.[23]

23 — Točka 22 in navedena sodna praksa.

46. Sodišče je tudi potrdilo, da lahko organi države članice gostiteljice izpodbijajo ti pravici samo v dveh primerih, in sicer kadar prisotnost turškega migranta na njenem ozemlju pomeni dejansko in resno nevarnost za javni red, javno varnost ali javno zdravje ali kadar je zadevna oseba zapustila ozemlje te države za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga.[24]

47. Sodišče je iz tega sklepalo, da člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80 ne dopušča, da bi se zaradi obsodbe na zaporno kazen, čeprav za več let in sprva izrečene brez pogojne obsodbe, ki ji je sledilo dolgotrajno zdravljenje odvisnosti, pravice, ki jih ta določba podeljuje turškemu državljanu, ki se je znašel v položaju C. Aydinlija, omejile zaradi podaljšane odsotnosti tega državljana s trga dela.

48. V zvezi s tem je poudarilo, da prva in druga alinea prvega pododstavka člena 7 družinskim članom turškega delavca podeljujeta pravico do zaposlitve, vendar jim ne določata nobene obveznosti izvajanja zakonite zaposlitve, kot je predvideno v členu 6(1) istega sklepa.[25]

24 — Točka 27 in navedena sodna praksa.

25 — Točka 29.

49. Sodišče je v zgoraj navedeni sodbi Torun razsodilo, da se sodna praksa, na podlagi katere se pri kazenski obsodbi pravice do dostopa do zaposlitve in do prebivanja, ki jih podeljuje člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, lahko omejijo samo pod zgoraj navedenima pogojema, lahko prenese tudi na položaj otrok turških delavcev, ki jih pokriva člen 7, drugi pododstavek, navedene odločbe.[26]

50. Nobena od zgoraj navedenih sodb se izrecno ne sklicuje na člen 59 Dodatnega protokola.

II – Dejansko stanje in postopek v sporu o glavni stvari

51. Spor o glavni stvari, zaradi katerega se predložitveno sodišče sprašuje o zgoraj predstavljeni sodni praksi z vidika omejitve, ki jo postavlja člen 59 Dodatnega protokola, je naslednji.

26 — Zgoraj navedena sodba Torun, točke od 24 do 26. E. Torun, turški državljan, rojen v Nemčiji in sin turškega delavca, ki je več kot tri leta delal v tej državi članici, se je v tej državi izobrazil za mehanika in bil obsojen na odvzem prostosti za tri leta in tri mesece zaradi oboroženega ropa in nezakonite pridobitve mamil.

52. Ismail Derin je turški državljan, rojen 30. septembra 1973. Leta 1982 se je pridružil staršem v Nemčiji, kjer so bili zaposleni, njegov oče v letih od 1980 do 1986, njegova mati pa v letih od 1971 do 1995.

53. I. Derin se je šolal v Nemčiji, najprej v osnovni šoli v obdobju 1982–1988, nato v poklicni šoli od avgusta 1988 do julija 1990. Šolanje je končal leta 1991 in pridobil naziv „mittlere Reife“ (diploma nižje srednje šole). Septembra 2001 je začel preusposabljanje za poklicnega voznika za prevoz blaga in ljudi.

54. Med letoma 1991 in 2005 je zadevna oseba imela več zaposlitev kot delavka pri različnih delodajalcih ali kot samozaposlena oseba. Trajanje zaposlitve pri istem delodajalcu je bilo vedno krajše od enega leta. Januarja 2005 se je znova zaposlila kot delavka.

55. Dovoljenje za prebivanje v Nemčiji za neomejen čas mu je bilo podeljeno leta 1990. Jeseni leta 1994 je zapustil dom staršev in si ustvaril svojega. Žena, ki je tudi turška državljanka, se mu je pridružila februarja 2002.

56. I. Derin je storil več kaznivih dejanj. Leta 1994, 1996, 1998 ter tudi februarja in avgusta leta 2002 je bil obsojen na kazni dnevnih zneskov. 13. decembra 2002 je bil obsojen na zaporno kazen dveh let, osmih mesecev in dveh tednov zaradi poklicnega tihotapljenja tujcev v organiziranih skupinah.

57. Zoper I. Derina je bil 24. novembra 2003 izdan sklep o izgonu za neomejen čas. Njegovo pritožbo zoper ta sklep je Regierungspräsidium Darmstadt zavrnil z odločbo z dne 15. septembra 2004. Zoper to odločbo je 5. oktobra 2004 vložil tožbo pri Verwaltungsgericht Darmstadt.

58. To sodišče je prekinilo odločanje in Sodišču predložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe z odločbo z dne 17. avgusta 2005, ki jo je sodno tajništvo Sodišča prejelo 26. avgusta 2005.

III – Vprašanji za predhodno odločanje

59. Verwaltungsgericht Darmstadt v predložitveni odločbi z dne 17. avgusta 2005 ugotavlja, da je bil sporni sklep o izgonu

sprejet v skladu z nacionalnim pravom. Vendar se sprašuje o skladnosti tega sklepa z določbami Sklepa št. 1/80.

60. Navaja, da I. Derin, za katerega veljajo določbe člena 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ni mogel izgubiti pravic, ki mu jih te določbe podeljujejo, na podlagi enega ali drugega od obeh razlogov, ki ju upošteva sodna praksa. V zvezi s tem navaja, da zadevna oseba ni zapustila nemškega ozemlja za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga. Poleg tega pravi, da I. Derin tudi ne pomeni aktualne nevarnosti za javni red v smislu člena 14 Sklepa št. 1/80. Vseeno se sprašuje, ali sta ta dva razloga taksativna.

61. Verwaltungsgericht Darmstadt je na podlagi teh ugotovitev v predložitveni odločbi z dne 17. avgusta 2005 spraševalo, prvič, ali turški državljan, ki se je pridružil staršem v Nemčiji, izgubi pravico do prebivanja, ki jo ima na podlagi člena 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, če ko dopolni 21 let, ne živi več s starši in ga ti ne vzdržujejo več, še v katerem drugem primeru poleg primera iz člena 14 tega sklepa in položaja, v katerem je zapustil ozemlje države članice gostiteljice za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga.

62. Drugič, to sodišče je postavilo naslednje vprašanje, če bi Sodišče odgovorilo pritrdilno na prvo vprašanje:

„Ali ta turški državljan kljub izgubi pravic, ki jih ima na podlagi člena 7, [prvi pododstavek], [druga] alinea, [Sklepa št. 1/80], še naprej uživa posebno zaščito, ki mu jo podeljuje člen 14 Sklepa št. 1/80, če potem ko je nehal živeti v skupnem gospodinjstvu s starši, ni bil redno zaposlen kot delavec, ne da bi kot zaposlena oseba pridobil pravice, ki izhajajo iz prvega stavka člena 6 Sklepa št. 1/80, in je več let opravljal izključno samostojno dejavnost?“

63. Verwaltungsgericht Darmstadt je 21. septembra 2005, potem ko se je seznanilo z zgoraj navedeno sodbo Aydinli, prvo vprašanje za predhodno odločanje nadomestilo z naslednjim vprašanjem:

„Ali je združljivo s členom 59 [Dodatnega protokola], da turški državljan, ki se je kot otrok v okviru združitve družine pridružil staršem na ozemlju Zvezne republike Nemčije, ne izgubi pravice do prebivanja, ki izhaja iz pravice do prostega dostopa do zaposlitve po izbiri, ki jo ima na podlagi člena 7, [prvi pododstavek], [druga] alinea, [Sklepa št. 1/80] – razen v primerih iz člena 14

Sklepa št. 1/80 in kadar zapusti ozemlje države članice gostiteljice za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga –, tudi kadar ne živi več s starši po dopolnjenem 21. letu in ga starši ne vzdržujejo več?"

64. Nacionalno sodišče je tudi prosilo Sodišče, naj odgovori, če je to potrebno, na drugo vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je postavilo v predložitveni odločbi z dne 17. avgusta 2005.

65. Predložitveno sodišče v popravljeni odločbi z dne 21. septembra 2005 navaja, da se sprašuje o združljivosti sodne prakse, potrjene v zgoraj navedeni sodbi Aydinli, s členom 59 Dodatnega protokola iz naslednjih razlogov.

66. Po mnenju tega sodišča člen 59 Dodatnega protokola pomeni, da turški delavci na podlagi Sklepa št. 1/80 ne uživajo pravic, ki bi bile širše od pravic, ki jih Pogodba podeljuje državljanom Skupnosti. Priznati, da je pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici, ki temelji na členu 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, mogoče izgubiti samo iz dveh razlogov, ki sta navedena v zgoraj navedeni sodbi Aydinli, bi pomenilo, da se družinskim članom turškega državljana zagotavlja ugodnejša obravnava, kot jo Pogodba predvideva za družinske člane delavca, ki je državljan Skupnosti.

67. Verwaltungsgericht Darmstadt v zvezi s tem opozarja, da je na podlagi člena 10 Uredbe št. 1612/68 pravica otrok delavca, ki je državljan Skupnosti, da se pridruži temu delavcu, časovno omejena.[27] Zato bi priznati I. Derinu pravico do uveljavljanja pravic, ki jih podeljuje člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ko je star 31 let, ne živi več v skupnem gospodinjstvu s starši in ga ti ne vzdržujejo več, pomenilo, da se mu podeljuje več pravic, kot jih ima otrok državljana Skupnosti.

68. Po mnenju Verwaltungsgericht Darmstadt pri presoji obsega člena 7 Sklepa št. 1/80 ni treba upoštevati dejstva, da imajo otroci državljana Skupnosti pravico ostati na ozemlju države članice gostiteljice na podlagi določb Pogodbe o prostem gibanju oseb in drugih pravic, ki izhajajo iz te pogodbe. Oba zadevna položaja bi bilo treba primerjati izključno z vidika pravic, podeljenih zaradi statusa „družinskega člana".

27 — Naj spomnim, da je v členu 10 Uredbe št. 1612/68 določeno: „1. Pravico, da se pridružijo državljanu države članice, ki je zaposlen v drugi državi, imajo ne glede na njihovo državljanstvo naslednje osebe:
a) njegov zakonec in njuni potomci, ki so stari manj kot 21 let ali so vzdrževani družinski člani;
b) vzdrževani predniki delavca in njegovega zakonca.
2. Države članice olajšajo vstop vsakemu drugemu članu družine, ki ne sodi med osebe, določene v odstavku 1, če ga navedeni delavec vzdržuje ali če je v državi, iz katere prihaja, živel v skupnem gospodinjstvu s tem delavcem.
3. Za namene odstavkov 1 in 2 mora imeti delavec za svojo družino na razpolago stanovanje, ki se šteje kot primerno za domače delavce v regiji, v kateri je zaposlen; ta določba ne sme povzročiti diskriminacije med domačimi delavci in delavci drugih držav članic."

IV – Analiza

A – *Uvodne ugotovitve*

69. Vladi Italije in Združenega kraljestva se sprašujeta, ali položaj I. Derina spada v okvir člena 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, kot domneva predložitveno sodišče, ali v okvir drugega pododstavka tega člena.

70. Res je, da položaj I. Derina lahko opišemo kot položaj turškega državljana, ki mu je bilo kot otroku para turških delavcev migrantov, ki sta bila zakonito zaposlena v državi članici, dovoljeno, da se jima pridruži na ozemlju te države v okviru združitve družine. Prav tako ni sporno, da je zadevna oseba zakonito prebivala s starši vsaj pet let.

71. I. Derin torej izpolnjuje vse pogoje, ki se zahtevajo za uživanje pravic do prostega dostopa do zaposlitve in do prebivanja, ki ju podeljuje člen 7, prvi pododstavek, druga alinea, Sklepa št. 1/80.

72. Vendar ti vladi sprašujeta, ali položaj I. Derina ne spada prej v okvir člena 7, drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ki se nanaša na položaj otrok turških delavcev, ki so se poklicno izobraževali v državi članici gostiteljici, ker se je zadevna oseba po podatkih, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, šolala v poklicni šoli od 6. avgusta 1988 do 15. julija 1990 ter se septembra 2001 začela usposabljati za voznika tovornjakov.

73. Pojem „poklicne izobrazbe“ iz člena 7, drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80, v tem sklepu ni opredeljen. Sodišče prav tako ni natančneje določilo njegove vsebine. Vendar je navedlo, kateri cilj zasleduje določba, ki vsebuje ta pojem. Po mnenju Sodišča člen 7, drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80 otrokom turškega delavca zagotavlja posebno obravnavo, ker je njen namen olajšati njihov vstop na trg dela po pridobitvi poklicne izobrazbe, zaradi postopne vzpostavitve prostega gibanja delavcev v skladu s ciljem navedenega sklepa.[28]

74. Glede na ta cilj mislim, da bi bilo treba pojem „poklicne izobrazbe“ iz člena 7, drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80 razlagati podobno kot enak pojem iz člena 150 ES, ker ti določbi zasledujeta primerljive cilje. Člen 150 ES namreč daje Skupnosti nalogo,

28 — Zgoraj navedena sodba Torun, točka 23 in navedena sodna praksa.

da dopolni delovanje držav članic na področju poklicnega usposabljanja predvsem zaradi lažje vključitve in ponovne vključitve na trg dela.

75. Sodišče je široko razložilo pojem „poklicnega usposabljanja“ iz Pogodbe. Tako na podlagi sodne prakse ta pojem pokriva vse oblike izobraževanja, ki je priprava za usposobljenost za določen poklic, obrt ali posebno zaposlitev oziroma daje posebno sposobnost za opravljanje takega poklica, obrti ali zaposlitve, ne glede na starost in raven izobrazbe učencev ali študentov, čeprav izobraževalni program vključuje del splošnega izobraževanja.[29]

76. Nacionalno sodišče, ki je edino pristojno za presojo dejstev v sporu o glavni stvari, mora preveriti, ali je treba za zadevno osebo šteti, da je pridobila poklicno izobrazbo v državi članici gostiteljici v smislu člena 7, drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80 zaradi njenega šolanja v poklicni šoli od 6. avgusta 1988 do 15. julija 1990 ali usposabljanja za voznika tovornjakov od septembra leta 2001.

29 — Sodba z dne 30. maja 1989 v zadevi Komisija proti Svetu (242/87, Recueil, str. 1425, točka 24).

77. Vendar vprašanje, ali zadevna oseba spada v okvir prvega ali drugega pododstavka člena 7 Sklepa št. 1/80, ni pomembno za preučitev prvega vprašanja, ki ga je postavilo predložitveno sodišče.

78. Videli smo namreč, da so pravice, ki jih oba pododstavka člena 7 Sklepa št. 1/80, čeprav se deloma razlikujeta v pogojih uporabe, podeljujeta otroku turškega delavca, v glavnem enake in pogoji, v katerih se te pravice lahko izgubijo, enaki. V obeh primerih gre za avtonomne pravice do dostopa do zaposlitve in prebivanja, ki v skladu s sodno prakso trajajo še, potem ko zadevna oseba dopolni 21 let in živi neodvisno, ter se jih lahko izgubi samo na podlagi člena 14 Sklepa št. 1/80 ali pri odhodu iz države članice gostiteljice za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga.

79. Ker predložitveno sodišče sprašuje Sodišče o združljivosti obsega pravic, ki jih tako podeljuje člen 7 Sklepa št. 1/80, s členom 59 Dodatnega protokola, odgovor na to vprašanje ne more biti drugačen glede na to, ali za zadevno osebo velja prvi ali drugi pododstavek člena 7 Sklepa št. 1/80.

80. Torej bom preučil vprašanji, ki ju je predložitveno sodišče postavilo na podlagi predpostavke, da položaj I. Derina spada v okvir člena 7, prvi pododstavek, druga alinea, Sklepa št. 1/80.

B – *Prvo vprašanje za predhodno odločanje*

81. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem sprašuje, ali sodna praksa o pogojih, v katerih se lahko omejijo pravice polnoletnega otroka turškega delavca, podeljene s členom 7, prvi pododstavek, druga alinea, Sklepa št. 1/80, ne krši omejitve, ki jo postavlja Dodatni protokol. V bistvu sprašuje, ali je sodna praksa, po kateri turški državljan, ki je kot otrok vstopil na ozemlje države članice v okviru združitve družine, izgubi pravico do prebivanja v tej državi, ki izhaja iz pravice do prostega dostopa do zaposlitve po njegovi izbiri, ki jo ima na podlagi člena 7, prvi pododstavek, druga alinea, Sklepa št. 1/80, samo v dveh primerih, in sicer v primerih iz člena 14 tega sklepa ali kadar zapusti ozemlje države članice gostiteljice za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga, tudi kadar je dopolnil 21 let in ga starši ne vzdržujejo več, združljiva s členom 59 Dodatnega protokola.

82. Vlade Nemčije, Italije in Združenega kraljestva zatrjujejo, da je zgoraj navedena sodna praksa v nasprotju s členom 59, ker bi moral biti obseg pravic, ki jih člen 7, prvi pododstavek, druga alinea, Sklepa št. 1/80 podeljuje otroku turškega delavca, enak obsegu pravic, ki jih uživa otrok delavca Skupnosti na podlagi členov 10 in 11 Uredbe št. 1612/68[30]. Te vlade menijo, da turški otrok, starejši od 21 let, ki ga starši ne vzdržujejo več, v državi članici gostiteljici ne uživa več pravic do dostopa do zaposlitve in prebivanja, določenih s Sklepom št. 1/80, ker se te določbe nanašajo samo na otroke, mlajše od 21 let ali ki jih vzdržujejo starši.

83. Te vlade se v zvezi s tem sklicujejo na stališče generalnega pravobranilca Geelhoeda v sklepnih predlogih k zadevi Ayaz[31], ki je predlagal naslednjo razlago pravic, ki jih otroku turškega delavca podeljuje člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80. Po mnenju navedenega generalnega pravobranilca je treba razlikovati tri primere:

— ko otrok postane polnoleten, ga še naprej vzdržuje delavec, če na primer

30 — V členu 11 Uredbe št. 1612/68 je določeno:
„Kadar državljan države članice opravlja delo kot zaposlena ali samozaposlena oseba v drugi državi članici, imajo njegov zakonec in njuni otroci, ki so mlajši od 21 let in jih delavec vzdržuje, pravico, da opravljajo delo kot zaposlene osebe na ozemlju te države, tudi če niso državljani nobene države članice."

31 — Točka 52 sklepnih predlogov.

študira na stroške staršev: v tem primeru zanj še vedno velja člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80;

— otrok je zakonito zaposlen v državi članici: uživa pravice na podlagi člena 6 istega sklepa;

— otrok še ni zaposlen in ga delavec tudi ne vzdržuje več: v tem primeru in po izteku razumnega roka za iskanje zaposlitve praviloma izgubi pravice, ki jih ima na podlagi Sklepa št. 1/80, njegov dostop na trg dela pa ureja nacionalno pravo.

84. V skladu s to trditvijo naj bi člen 7 Sklepa št. 1/80 otroku turškega delavca podeljeval samo pravice, ki izhajajo iz njegovega položaja družinskega člana tega delavca in bi prenehale, ko bi dopolnil 21 let in ga ta delavec ne bi več vzdrževal.

85. Navedene vlade navajajo tudi zgoraj navedeno sodbo Ayaz, v kateri je Sodišče razsodilo, da ima pojem „družinski član“ iz člena 7 Sklepa št. 1/80 enak obseg kot isti pojem v členu 10(1) Uredbe št. 1612/68.

86. Vlada Združenega kraljestva trdi, da je sodna praksa tudi v nasprotju s členom 59 Dodatnega protokola iz naslednjega razloga.

87. Vlada opozarja, da je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Aydinli prvo in drugo alineo prvega pododstavka člena 7 razlagalo tako, da družinskim članom turškega delavca podeljujeta pravico do zaposlitve, vendar jim ne nalagata nobene obveznosti izvajanja zakonite zaposlitve, kot je predvideno v členu 6(1) navedenega sklepa. Po mnenju te vlade ta sodna praksa v povezavi s sodno prakso o dveh pogojih, v katerih se lahko omejijo pravice, ki izhajajo iz člena 7 Sklepa št. 1/80, družinskim članom turškega delavca podeljuje ugodnejše pravice, kot jih uživajo družinski člani delavca Skupnosti in delavci Skupnosti.

88. Tako družinski člani delavca Skupnosti naj ne bi imeli splošne pravice do neomejenega prebivanja na ozemlju države članice gostiteljice.

89. Vlada Združenega kraljestva v zvezi s tem opozarja, da lahko pridobijo pravico, da še naprej stalno prebivajo v tej državi pod pogoji, navedenimi v členih 2 in 3 Uredbe

Komisije (EGS) št. 1251/70[32], in da veljajo podobni pogoji, kadar je državljan Skupnosti opravljal dejavnost kot samozaposlena oseba.

90. Ta vlada navaja, da tudi Direktiva 2004/38 ne ustvarja take splošne pravice.

91. Trdi, da člen 6 te direktive določa pravico do prebivanja za državljane Unije in njihove družinske člane samo v obdobju do treh mesecev in da je po izteku tega obdobja ta pravica odvisna od pogoja, da je zadevna oseba družinski član delavca ali samozaposlene osebe[33], ali od drugih pogojev iz člena 7(1), od (b) do (d), navedene direktive[34].

92. Ista vlada trdi, da družinski član državljana Skupnosti lahko uživa pravico do prebivanja na osebni podlagi po odhodu ali smrti tega državljana v pogojih, določenih v členu 12 Direktive 2004/38, če sam izpolnjuje pogoje iz člena 7(1), od (a) do (d), ali če je pridobil pravico do stalnega prebivališča. Navaja, da je taka pravica do stalnega prebivališča razen v posebnem primeru omogočena državljanom Unije, ki so zakonito prebivali nepretrgano pet let na ozemlju zadevne države članice gostiteljice, in njihovim družinskim članom, ki so prebivali z njimi v istem obdobju.[35]

93. Vlada Združenega kraljestva v zvezi s pravico do prebivanja delavca Skupnosti opozarja, da je ta pravica odvisna od tega, ali je delavec zaposlen. Pri prenehanj delovnega razmerja lahko ta pravica do prebivanja

32 — Uredba z dne 29. junija 1970 o pravici delavcev, da ostanejo na ozemlju države članice po tem, ko so bili tam zaposleni (UL L 142, str. 24). Ta uredba je bila razveljavljena z Uredbo Komisije (ES) št. 635/2006 z dne 25. aprila 2006 (UL L 112, str. 9) z učinkom od 30. aprila 2006. Ta razveljavitev je bila utemeljena z dejstvom, da je Direktiva 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL L 158, str. 77), v enem aktu združila zakonodajo o prostem gibanju državljanov Unije. Ta direktiva v členu 17 povzema bistvo določb Uredbe št. 1251/70 in jih spreminja, tako da osebam, ki imajo pravico do prebivanja, podeljuje bolj privilegiran položaj, in sicer pravico do stalnega prebivališča.

33 — Člen 7(1)(a) in (d) Direktive 2004/38.

34 — Člen 7(1) Direktive 2004/38 podeljuje tudi vsem državljanom Unije pravico prebivati na ozemlju druge države članice v obdobju, daljšem od treh mesecev, če imajo dovolj sredstev zase in za svoje družinske člane, da ne bodo postali breme sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici, in če imajo celovito zavarovalno kritje pri bolezni v državi članici gostiteljici [(b)] ali če v navedeni državi študirajo ali se poklicno izobražujejo ter imajo zgoraj navedena sredstva in zavarovalno kritje [(c)]. Člen 7(1)(d) te direktive širi to pravico na družinske člane, ki spremljajo ali so se pridružili državljanu Unije, ki izpolnjuje pogoje, navedene v točkah (a), (b) in (c).

35 — Člen 16 Direktive 2004/38.

še traja pod nekaterimi pogoji, kot je iskanje nove zaposlitve, vendar za omejen čas. Državljan Skupnosti naj torej tudi ne bi užival splošne pravice, da ostane neomejeno na ozemlju druge države članice, da bi tam pozneje našel zaposlitev po svoji izbiri.[36]

94. Komisija v nasprotju z vladami Nemčije, Italije in Združenega kraljestva trdi, da sodna praksa Sodišča o obsegu pravic, ki jih otroku turškega delavca podeljuje člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ni v nasprotju z zahtevami člena 59 Dodatnega protokola.

95. Strinjam se z analizo Komisije. Za utemeljitev svojega stališča bom najprej predstavil razloge, zakaj je treba trajanje pravic, ki jih otroku turškega delavca podeljuje člen 7 Sklepa št. 1/80, po mojem mnenju določiti ne samo s sklicevanjem na člena 10 in 11 Uredbe št. 1612/68, ampak tudi ob upoštevanju pravil Pogodbe o prostem gibanju delavcev.

96. Drugič, pokazal bom, da sodna praksa o obsegu pravic, ki jih otroku turškega delavca podeljuje člen 7 Sklepa št. 1/80, tega otroka na splošno ne postavlja v ugodnejši položaj od položaja otroka delavca Skupnosti.

97. Tretjič, videli bomo, da v posebnih okoliščinah zadeve v glavni stvari sodna praksa o pogojih, v katerih se lahko omejijo pravice, ki izhajajo iz člena 7 Sklepa št. 1/80, ne podeljuje turškemu državljanu, ki je v položaju I. Derina, širših pravic, kot bi jih užival delavec Skupnosti.

1. Obseg pravic, ki jih podeljuje člen 7 Sklepa št. 1/80, je treba določiti ne samo s sklicevanjem na člena 10 in 11 Uredbe št. 1612/68, ampak tudi ob upoštevanju pravil Pogodbe o prostem gibanju delavcev

98. Menim, da stališča vlad Nemčije, Italije in Združenega kraljestva, da bi moralo biti trajanje pravic, ki jih otroku turškega delavca podeljuje člen 7 Sklepa št. 1/80, enako trajanju pravic, ki jih otroku delavca Skupnosti podeljujeta člena 10 in 11 Uredbe

36 — Vlada Združenega kraljestva se v zvezi s tem sklicuje na sodbe z dne 26. februarja 1991 v zadevi Antonissen (C-292/89, Recueil, str. I-745, točka 21); z dne 20. februarja 1997 v zadevi Komisija proti Belgiji (C-344/95, Recueil, str. I-1035, točka 17) in z dne 23. marca 2004 v zadevi Collins (C-138/02, Recueil, str. I-2703, točka 37).

št. 1612/68, ni mogoče sprejeti iz naslednjih razlogov.

99. Najprej ta zelo ozka razlaga pravic, podeljenih s členom 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ni utemeljena z besedilom upoštevnih aktov.

100. Tako ni sporno, da člen 7 Sklepa št. 1/80 ne vsebuje določbe, da naj bi otroku turškega delavca podeljeval samo pravice, ki izhajajo iz njegovega položaja družinskega člana tega delavca in bi prenehale, ko bi dopolnil 21 let in živel samostojno.

101. Ista ugotovitev velja tudi za člen 59 Dodatnega protokola. Ta člen namreč zelo splošno določa samo, da na področjih, ki jih pokriva ta protokol, „Republika Turčija" ne more uživati ugodnejše obravnave, kot jo države članice odobrijo druga drugi na podlagi Pogodbe o ustanovitvi Skupnosti.

102. Seveda se ne zdi sporno, da je treba to določbo, čeprav se nanaša samo na „Republiko Turčijo", razumeti, kot da določa omejitev obsega pravic, ki se lahko podelijo turškim državljanom na podlagi Dodatnega protokola. Ta protokol pokriva področje pretoka oseb med državami članicami in Turčijo, ker je to področje predmet določb naslova II tega protokola, predvsem člena 36.

103. Opozarjam tudi, da je cilj Sklepa št. 1/80 postopna vzpostavitev prostega pretoka delavcev med državami članicami in Republiko Turčijo, predvidenega v členu 12 Pridružitvenega sporazuma in členu 36 Dodatnega protokola, se pravi, po zgledu pravil Pogodbe o tej temeljni svoboščini. Prav tako ni sporno, da mora Pridružitveni svet pooblastilo za odločanje izvajati v mejah svojih pristojnosti.

104. Iz teh elementov je torej mogoče sklepati, da na podlagi člena 59 Dodatnega protokola pravice, ki jih Sklep št. 1/80 podeljuje vsem turškim državljanom, in sicer delavcem in njihovim družinskim članom, ne morejo biti ugodnejše od pravic, ki jih državljani držav članic in njihovi družinski člani uživajo na podlagi določb Pogodbe o prostem gibanju delavcev, o katerih so se stranke pridružitve dogovorile, da se bodo zgledovale po njih.

105. Vendar se mi ne zdi mogoče sklepati iz vseh izrazov, uporabljenih v členu 59 navedenega protokola, da bi bilo treba obseg pravic, ki jih člen 7 Sklepa št. 1/80 podeljuje otroku turškega delavca, določiti samo s sklicevanjem na člena 10 in 11 Uredbe št. 1612/68, tako da bi te pravice morale prenehati, ko bi otrok dopolnil 21 let in živel samostojno.

106. Taka razlaga člena 7 Sklepa št. 1/80 bi bila v nasprotju s sistemom, ki ga določa ta sklep. V členu 6(1) tega sklepa je namreč izrecno navedeno, da je namen te določbe, da se uporablja v vseh primerih, „[r]azen v primerih, določenih s členom 7".

107. Kot je Sodišče razsodilo v zgoraj navedeni sodbi Aydinli[37], iz tega dela stavka jasno izhaja, da je člen 7 Sklepa št. 1/80 *lex specialis* za družinske člane turškega delavca. Člen 6 tega sklepa se tako uporablja samo, če zadevna stranka ne more uveljavljati pravic, podeljenih s členom 7, prvi ali drugi pododstavek, navedenega sklepa.

37 — Točka 19.

108. Analiza, na podlagi katere otroka turškega delavca ne bi več pokrival člen 7 Sklepa št. 1/80, ko bi dopolnil 21 let in živel samostojno, in bi zanj lahko veljal, če bi bilo potrebno, samo člen 6 tega sklepa, je v nasprotju s subsidiarno naravo te zadnje določbe.

109. Nazadnje mislim, da je trditev, ki jo zagovarjajo vlade Nemčije, Italije in Združenega kraljestva, v nasprotju s cilji Dodatnega protokola, katerega del je člen 59.

110. Kot smo videli, Dodatni protokol v členu 36 določa, da je treba prost pretok delavcev med državami članicami in Turčijo zagotoviti postopno v obdobju od konca dvanajstega in dvaindvajsetega leta po začetku veljavnosti te pridružitve ob upoštevanju členov Pogodbe o tem prostem gibanju. Prav tako ni sporno, da je cilj Pridružitvenega sporazuma doseči, da bo pristop Republike Turčije k Evropski uniji dejansko uresničljiv.

111. Če preučimo določbe Uredbe št. 1612/68, ki je bila sprejeta zaradi izvajanja pravil Pogodbe o prostem gibanju delavcev, ugotovimo, da je zakonodajalec Skupnosti določil, da dejansko izvajanje tega prostega

gibanja s strani državljanov Skupnosti zahteva, da se jim ne zagotovi samo pravice do združitve družine v državi članici gostiteljici, ampak tudi vključevanje družinskih članov v to državo.

112. V skladu s peto uvodno izjavo Uredbe št. 1612/68 in kot je Sodišče večkrat poudarilo, je optimalno vključevanje družine delavca Skupnosti v državo članico gostiteljico potrebno, da se omogoči po objektivnih normah svobodno in dostojanstveno uresničevanje prostega gibanja delavcev, potrjeno s Pogodbo.[38]

113. Uredba št. 1612/68 tako v členu 10 zagotavlja pravico zakonca delavca in njunih potomcev, ki so stari manj kot 21 let in so vzdrževani družinski člani, da se pridružijo delavcu. V členu 11 priznava tudi pravico, da ti družinski člani delavca opravljajo delo kot zaposlene osebe na ozemlju države članice gostiteljice, v kateri je ta delavec zaposlen. Nazadnje v členu 12 otrokom navedenega delavca podeljuje pravico, da se šolajo ali študirajo v državi članici gostiteljici pod enakimi pogoji kot državljani te države.

38 — Glej zlasti sodbo z dne 17. septembra 2002 v zadevi Baumbast in R (C-413/99, Recueil, str. I-7091, točka 50).

114. Pravica do vključevanja družinskih članov delavca Skupnosti v državo članico gostiteljico torej zajema ne samo pravico, da se temu delavcu pridružijo v tej državi in tam študirajo, ampak da imajo tudi prost dostop do zaposlitve v tej državi.

115. Seveda so pravice, ki jih Uredba št. 1612/68 podeljuje družini navedenega delavca, pravice, ki izhajajo iz dejstva, da ta delavec uresničuje pravico do prostega gibanja, določeno v členu 39 ES. Te pravice praviloma prenehajo, kadar pogoji, navedeni v členu 10 te uredbe, niso več izpolnjeni, se pravi, kadar otrok dopolni 21 let in ga starši ne vzdržujejo več.

116. Vendar je treba, kot navaja Komisija, te omejitve obsega pravic, ki jih otroku delavca Skupnosti podeljuje Uredba št. 1612/68, razumeti ob upoštevanju dejstva, da ima ta otrok, ko dopolni 21 let in ga starši ne vzdržujejo več, avtonomne pravice, določene s Pogodbo in tudi z akti sekundarne zakonodaje, sprejete za izvajanje te pogodbe.

117. Otrok delavca Skupnosti se namreč lahko sklicuje predvsem na temeljno pravico

do prostega gibanja, potrjeno v členu 39 ES, na podlagi katere lahko prebiva na ozemlju države članice gostiteljice zaradi zaposlitve ali iskanja zaposlitve. Na tem ozemlju lahko ostane tudi po tem, ko je bil tam zaposlen.

118. Ob upoštevanju obstoja teh avtonomnih pravic je zakonodajalec Skupnosti torej v Uredbi št. 1612/68 lahko naštel samo pravice, ki izhajajo iz statusa družinskega člana delavca, ki je državljan Skupnosti. Optimalno vključevanje otroka delavca Skupnosti v državo članico gostiteljico, ki ga ta uredba zagotavlja s podelitvijo pravic, ki izhajajo iz njegovega položaja družinskega člana, se lahko nadaljuje tako, da ta otrok izvaja avtonomne pravice, ki mu jih podeljujejo pravila Pogodbe.

119. Na podlagi teh elementov mislim, da cilj vključevanja turških državljanov in njihovih družinskih članov, ki je temelj pridružitve med državami članicami in Republiko Turčijo, nasprotuje temu, da se trajanje pravic, ki jih otroku turškega delavca podeljuje člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, omeji na pravice, ki jih člena 10 in 11 Uredbe št. 1612/68 podeljujeta otroku delavca Skupnosti.

120. Če bi priznali, da otrok turškega delavca, ko dopolni 21 let in ga starši ne vzdržujejo več, izgubi pravice, ki jih ima na podlagi člena 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ter lahko uveljavlja samo še postopne pravice iz člena 6 istega sklepa, bi namreč pomenilo, da turški državljani v državi članici gostiteljici ne glede na generacije in trajanje njihovega bivanja v tej državi ne bi imeli ugodnejših pravic od prve generacije migrantov.

121. Posledica tega bi tako bila, da bi bila pravica otroka turškega delavca do prebivanja v državi članici gostiteljici, ki temelji na Sklepu št. 1/80, vedno negotova in začasna, čeprav bi se otrok v tej državi rodil in bil v njej zaposlen vse delovno življenje, ker bi ta pravica prenehala, če bi doživel nesrečo, zaradi katere bi postal dokončno nezmožen za delo, ali če bi uveljavljal pravico do upokojitve.[39]

39 — Turški državljan ne more več uveljavljati pravice do prebivanja na ozemlju države članice gostiteljice, ki temelji na členu 6 Sklepa št. 1/80, ko dopolni starostno mejo za upokojitev ali doživi nezgodo pri delu, zaradi katere postane popolnoma in trajno nezmožen za prihodnje opravljanje zaposlitvene dejavnosti. Sodišče meni, da je treba v takem primeru zadevno osebo obravnavati, kot da je dokončno zapustila trg dela v tej državi članici, tako da pravica do prebivanja, ki jo zahteva, ni več povezana z zaposlitvijo, čeprav prihodnjo (sodba z dne 6. junija 1995 v zadevi Bozkurt, C-434/93, Recueil, str. I-1475, točki 39 in 40). Sodišče je v sodbi z dne 23. januarja 1997 v zadevi Tetik (C-171/95, Recueil, str. I-329, točke od 40 do 42 in 46) razsodilo, da turški delavec izgubi pravice, ki mu jih podeljuje člen 6, če se odloči, da zapusti delovno mesto, in v razumnem roku ne stori potrebnega, da bi sklenil novo delovno razmerje. Sodišče je to analizo potrdilo v sodbi z dne 10. februarja 2000 v zadevi Nazli (C-340/97, Recueil, str. I-957, točki 44 in 49).

122. Negotovost in začasnost pravic, ki bi bile tako turškim državljanom podeljene s Sklepom št. 1/80, bi jim ne glede na generacije in njihove vezi z državo članico gostiteljico onemogočale optimalno vključevanje v to državo.

123. Zato mislim, da je Sodišče upravičeno ocenilo, da člen 7 Sklepa št. 1/80 otroku turškega delavca podeljuje avtonomne pravice, ki se morajo uporabljati, čeprav bi ta otrok dopolnil 21 let in živel neodvisno.

124. Zgoraj navedena sodba Ayaz, ki jo vlade Nemčije, Italije in Združenega kraljestva navajajo v podporo svoji trditvi, ne nasprotuje tej analizi.

125. Sodišče je v tej sodbi odločalo o vprašanju, ali je treba pastorka turškega delavca obravnavati kot družinskega člana tega delavca v smislu člena 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, da bi lahko uveljavljal pravice, ki jih podeljuje ta določba. Sodišče je v odgovoru na to vprašanje navedlo, da se je treba sklicevati na pojem „družinski član" iz člena 10(1) Uredbe št. 1612/68.[40]

40 — Zgoraj navedena sodba Ayaz, točka 45.

126. To sklicevanje na obseg te določbe je torej po mojem mnenju treba razumeti, kot da je njegov namen, da v okviru pridružitve med državami članicami in Republiko Turčijo prenese področje uporabe pojma „družinski član" iz Uredbe št. 1612/68 glede potrebne in zadostne sorodstvene vezi za pripadnost taki skupini. Cilj navedenega sklicevanja ni bil postaviti pod vprašaj sodno prakso o avtonomnosti pravic, ki jih člen 7, prvi in drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80 podeljuje družinskemu članu, ki izpolnjuje pogoje, navedene v teh določbah.

127. To potrjuje dejstvo, da je bila ta sodna praksa izrecno potrjena v zgoraj navedenih sodbah Cetinkaya, Aydinli in Torun, ki so bile izdane po zgoraj navedeni sodbi Ayaz.

128. In končno, omejitev obsega pravic, ki jih podeljuje člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, na pravice, ki jih podeljuje člen 10 Uredbe št. 1612/68, bi bila po mojem mnenju v nasprotju s ciljem, navedenim v preambuli Pridružitvenega sporazuma in povzetim v členu 28 tega sporazuma, da se olajša pristop Republike Turčije k Evropski uniji, ko bo ta lahko v celoti sprejela obveznosti, ki izhajajo iz Pogodbe.

129. Navedel sem že, da so se pogodbenice tega sporazuma, da bi dosegle, da bi bil ta pristop dejansko uresničljiv, dogovorile za postopno vzpostavitev prostega gibanja delavcev med njimi in da so v ta namen predvidele, da se bodo opirale na pravila Pogodbe o tej temeljni svoboščini.

130. Iz tega cilja in izrecnega sklicevanja na določbe Pogodbe o prostem gibanju lahko sklepamo, da je treba pri določitvi obsega pravic, ki jih Sklep št. 1/80 podeljuje turškim delavcem in njihovim družinskim članom, upoštevati razvoj pravic, ki jih uživajo državljani Skupnosti. Upoštevanje tega razvoja se namreč zdi potrebno, da se turškim državljanom, ki so uveljavljali pravice, predvidene v okviru pridružitve, omogoči, da v najboljših mogočih pogojih ob pristopu uživajo pravice, ki so podeljene državljanom Skupnosti.

131. Povedano drugače, priprava pristopa Republike Turčije k Evropski uniji bi morala onemogočiti nastanek razmaka med pravicami, podeljenimi turškim državljanom, ki so izkoristili pravico do prostega gibanja, predvideno v okviru pridružitve, in pravicami, ki jih uživajo državljani Skupnosti.

132. Ni sporno, da se je pravica do gibanja in do prebivanja, ki je bila v Pogodbi prvotno predvidena za zaposlene in samozaposlene osebe, postopno ločila od opravljanja gospodarske dejavnosti in postala splošno dostopna za vse državljane države članice. Ta razvoj je najprej potekal s pomočjo direktiv.[41] Nadaljeval se je s Pogodbo o Evropski uniji, ki je začela veljati 1. novembra 1993 in je uvedla status državljana Unije ter pravico do gibanja in prebivanja v vseh državah članicah Skupnosti spremenila v pravico, ki jo Pogodba neposredno podeljuje vsem državljanom.[42]

133. Do nove spremembe je prišlo z Direktivo 2004/38, katere rok za prenos se je iztekel 30. aprila 2006 in ki državljanom Unije, ki zakonito prebivajo nepretrgano pet let v državi članici gostiteljici, podeljuje predvsem pravico do stalnega prebivališča v tej državi, ki ni zavezana nobenim pogojem.[43]

134. Ob upoštevanju tega razvoja ne bi bilo v skladu s ciljem, da se olajša pristop

41 — Glej direktive Sveta 90/364/EGS z dne 28. junija 1990 o pravici do prebivanja (UL L 180, str. 26), 90/365/EGS z dne 28. junija 1990 o pravici do prebivanja za zaposlene in samozaposlene osebe, ki so prenehale opravljati poklicno dejavnost (UL L 180, str. 28), in 93/96/EGS z dne 29. oktobra 1993 o pravici do prebivanja za študente (UL L 317, str. 59).

42 — Člen 18(1) ES, za razlago tega glej zgoraj navedeno sodbo Baumbast in R, točka 81.

43 — Člen 16 Direktive 2004/38.

Republike Turčije k Evropski uniji, če bi otrokom turških delavcev, ki izpolnjujejo pogoje, navedene v členu 7 Sklepa št. 1/80, odrekli pravice, ki izhajajo iz te določbe, ko dopolnijo 21 let in jih starši ne vzdržujejo več, ter jih izenačili s prvo generacijo migrantov.

135. Tako sistematsko vračanje otrok turških delavcev na „začetno točko" vključevanja v državo članico gostiteljico se mi zdi toliko manj utemeljeno, ker se je tudi položaj državljanov tretjih držav, s katerimi Skupnost ni sklenila konvencije, precej izboljšal.

136. Direktiva Sveta 2003/109/ES[44], sprejeta v skladu z izjavo Evropskega sveta v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999[45], uvaja za državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju države članice pet let stalni status rezidenta za daljši čas, na podlagi katerega jih je treba obravnavati enako kot državljane te države na več področjih. Gre predvsem za dostop do zaposlitve in samozaposlitve, izobraževanje in poklicno usposabljanje, socialno zavarovanje, socialno pomoč in socialno varstvo, davčne ugodnosti, dostop do blaga in storitev dostopnih javnosti ter postopkov za pridobitev nastanitve.[46]

137. Torej ne bi bilo skladno s tem razvojem, če pravice, ki jih otroku turškega delavca podeljuje Pridružitveni sporazum, sklenjen pred več kot štiridesetimi leti, ne bi bile ugodnejše od pravic, ki jih lahko odslej uživajo državljani katere koli druge tretje države, ki so zakonito prebivali na ozemlju države članice gostiteljice pet let. Dejstvo, da je Pridružitveni sporazum starejši, in cilj lajšanja pristopa Republike Turčije k Evropski uniji bi morala omogočiti, da turški državljani, ki so uporabili pravice, predvidene v okviru pridružitve, uživajo vmesni položaj med položajem državljanov Unije in položajem državljanov tretjih držav.

44 — Direktiva z dne 25. novembra 2003 o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas (UL 2004, L 16, str. 44). Ta direktiva se uporablja brez poseganja v ugodnejše določbe dvostranskih in večstranskih sporazumov med Skupnostjo ali Skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani ter tretjimi državami na drugi strani [člen 3(3)(a)]. Države članice morajo sprejeti potrebne ukrepe za uskladitev s to direktivo najpozneje do 23. januarja 2006 (člen 26, prvi pododstavek).

45 — Iz te izjave izhaja, da bi bilo treba pravni položaj državljanov tretjih držav približati pravnemu položaju državljanov držav članic in da bi bilo treba osebi, ki je zakonito prebivala v neki državi članici za časovno obdobje, ki ga je treba določiti, in ima dovoljenje za prebivanje za daljši čas, zagotoviti v tej državi članici sklop enotnih pravic, ki so čim bližje tistim, ki jih uživajo državljani Evropske unije (druga uvodna izjava Direktive 2003/109).

46 — Člen 11(1) Direktive 2003/109.

138. Zato mislim, da je treba pravice, ki jih člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80 podeljuje otroku turškega delavca, odslej opredeljevati ne samo glede na pravice, ki jih člena 10 in 11 Uredbe št. 1612/68 posebej priznavata otroku delavca Skupnosti, ampak tudi glede na pravila Pogodbe o prostem gibanju delavcev, o katerih so se pogodbenice Pridružitvenega sporazuma dogovorile, da se bodo opirale nanje, in akte sekundarne zakonodaje, sprejete zaradi izvajanja teh pravil.

2. Sodna praksa o obsegu pravic, ki izhajajo iz člena 7 Sklepa št. 1/80, ne omogoča, da otrok turškega delavca na splošno uživa ugodnejšo obravnavo, kot bi jo užival otrok delavca Skupnosti na podlagi Pogodbe

139. Če na splošno preučimo obseg avtonomnih pravic, ki jih člen 7 Sklepa št. 1/80 podeljuje otroku turškega delavca, ugotovimo, da so te pravice bistveno manj ugodne od pravic državljana Skupnosti, ki izhajajo iz pravil Pogodbe o prostem gibanju delavcev in aktov sekundarne zakonodaje, sprejetih za njihovo izvajanje.

140. Te neugodnosti zadevajo, prvič, prostorski obseg pravic do dostopa do zaposlitve in do prebivanja, drugič, pravico do združitve družine v državi članici gostiteljici, in tretjič, pogoje, v katerih se pravice v tej državi lahko omejijo.

141. Glede prve točke iz sodne prakse izhaja, da so pravice do dostopa do zaposlitve in do prebivanja, podeljene s členom 7 Sklepa št. 1/80, omejene v državi članici gostiteljici. V nasprotju z delavcem Skupnosti družinski član turškega delavca ne uživa pravice do prostega gibanja znotraj Unije, da bi lahko sprejel ponujeno delovno mesto in prebival v državi članici po svoji izbiri.[47]

142. Otrok turškega delavca, ki bi se želel zaposliti v drugi državi članici, bi bil v skladu s Sklepom št. 1/80 v položaju migranta prve generacije in bi se v tej državi torej lahko potegoval samo za pridobitev postopnih pravic, določenih v členu 6 tega sklepa. Njegov vstop na ozemlje te druge države članice ureja nacionalno pravo te države. Na podlagi ustaljene sodne prakse določbe o pridružitvi med Skupnostjo in Republiko

47 — Glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Tetik, točka 29.

Turčijo namreč ne posegajo v pristojnost držav članic, da zakonsko uredijo vstop turških državljanov na njihovo ozemlje in pogoje njihove prve zaposlitve.[48]

143. Seveda je ta neugodnost sedaj omiljena v Direktivi 2003/109, ki državljanom tretjih držav, ki uživajo status rezidenta za daljši čas v državi članici, daje pravico do prebivanja na ozemlju druge države članice predvsem zaradi opravljanja gospodarske dejavnosti kot zaposlena ali samozaposlena oseba oziroma drugih namenov.[49] Vendar pravice, ki so podeljene tem državljanom tretjih držav, ostajajo ožje od pravic državljanov Unije.[50]

144. Prav tako lahko mislimo, da otrok turškega delavca na podlagi člena 7 Sklepa št. 1/80 ne dobi pravice do združitve družine v državi članici gostiteljici. Dostop njegovega zakonca, otrok in drugih družinskih članov, če so državljani tretjih držav, na ozemlje te države članice še naprej ureja nacionalno pravo.

145. Seveda mora država članica gostiteljica izvajati svoje pristojnosti na tem področju ob upoštevanju temeljnih pravic, kot so določene predvsem v Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in tudi v drugih mednarodnih zavezah, ki jih je sprejela. Vendar varstvo družine, predvideno v teh zavezah in predvsem v členu 8 navedene konvencije, ne zagotavlja pravice do združitve družine, ki je primerljiva s pravico, določeno v Uredbi št. 1612/68 in Direktivi 2004/38.[51]

146. Enako velja za Direktivo Sveta 2003/86/ES.[52] Čeprav pravica do združitve družine državljanov tretjih držav uživa sedaj dodatna jamstva, ker ta direktiva državam članicam nalaga, da dovolijo združitev družine družinskih članov takih državljanov v več primerih, ne da bi lahko uporabile svojo diskrecijsko pravico[53], jamstva, ki so tako priznana

48 — Zgoraj navedena sodba Ergat, točka 35, ter sodbi z dne 11. maja 2000 v zadevi Savas (C-37/98, Recueil, str. I-2927, točki 58 in 65) in z dne 21. oktobra 2003 v zadevi Abatay in drugi (C-317/01 in C-369/01, Recueil, str. I-12301, točki 63 in 65).

49 — Člen 14 Direktive 2003/109.

50 — Glej v zvezi s tem pogoje, navedene v členih 14 in 15 Direktive 2003/109.

51 — Glej zlasti Evropsko sodišče za človekove pravice, sodbe Gül proti Švici z dne 19. februarja 1996 (*Recueil des arrêts et décisions* 1996-I, str. 174, § 38); Ahmut proti Nizozemski z dne 28. novembra 1996 (*Recueil des arrêts et décisions* 1996-VI, str. 2031, § 63) in Sen proti Nizozemski z dne 21. decembra 2001, § 31.

52 — Uredba z dne 22. junija 2003 o pravici do združitve družine (UL L 251, str. 12). Rok, v katerem so morale države članice prenesti to direktivo, se je iztekel 3. oktobra 2005.

53 — Glej člen 4(1) Direktive 2003/86.

državljanom tretjih držav, teh ne postavljajo v enak položaj kot državljane Unije.

147. Nazadnje, posledica sodne prakse Sodišča o pogojih, v katerih se lahko omejijo pravice, ki izhajajo iz člena 7 Sklepa št. 1/80, je določitev dodatnega razloga za omejitev poleg razloga, ki velja za državljana Skupnosti. Poleg primera, v katerem se lahko prekine prebivanje zadevne stranke zaradi javnega reda, javne varnosti in javnega zdravja, ki je skupen obema položajema, turški državljan izgubi pravice do dostopa do zaposlitve in prebivanja v državi članici gostiteljici, če zapusti to državo za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga.

148. V takem primeru mora zadevna oseba, če se želi ponovno nastaniti v državi članici, v kateri je prebivala, vložiti zahtevo pri organih te države, da se ji dovoli, da se pridruži turškemu državljanu, čigar družinski član je, če še izpolnjuje pogoje, zahtevane v členu 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ali da se v tej državi zaposli na podlagi člena 6 istega sklepa.[54]

54 — Zgoraj navedena sodba Ergat, točka 49.

149. Ob upoštevanju vseh teh ugotovitev mislim, da način, na kateri Sodišče razlaga člen 7, prvi in drugi pododstavek, Sklepa št. 1/80, po katerem te določbe otroku turškega delavca podeljujejo avtonomne pravice do dostopa do zaposlitve in prebivanja, ki trajajo tudi, če je ta otrok starejši od 21 let in živi neodvisno, ni v nasprotju s členom 59 Dodatnega protokola. Ta določba torej ne upravičuje ponovne obravnave sodne prakse o trajanju pravic, ki jih člen 7 Sklepa št. 1/80 podeljuje otroku turškega delavca.

150. Zdi se mi, da argumenti, ki jih navaja vlada Združenega kraljestva, ne utemeljujejo nasprotnega stališča.

151. Ta vlada opozarja, da je bilo v zgoraj navedeni sodbi Aydinli razsojeno, da člen 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80 družinskim članom turškega delavca podeljuje pravico do zaposlitve, vendar jim ne nalaga nobene obveznosti izvajanja zakonite zaposlitve. Na podlagi utemeljitve navedene vlade bi bil po tej razlagi, povezani s sodno prakso, po kateri je pravico do prebivanja, ki izhaja iz te določbe, mogoče izgubiti samo v primerih iz člena 14 Sklepa št. 1/80 ali pri odhodu za

daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga, otrok turškega delavca v ugodnejšem položaju kot državljan Skupnosti.

152. Zdi se, da vlada Združenega kraljestva namiguje na primer otroka turškega delavca, ki bi lahko delal, vendar ne bi iskal zaposlitve in bi lahko postal breme za sisteme socialne zaščite v državi članici gostiteljici.

153. Vendar okoliščina, da lahko zadevna sodna praksa v posebnih primerih turškemu državljanu podeli ugodnejši položaj, kot ga ima državljan Skupnosti, ne more upravičiti dejstva, da se na splošno postavlja pod vprašaj trajanje pravic, ki jih člen 7 podeljuje otroku turškega delavca. Če bi bil ugotovljen tak položaj, bi člen 59 Dodatnega protokola na ravni pogojev, v katerih se te pravice lahko omejijo, lahko naložil, da se doda dodatna omejitev, če bi bilo potrebno.

154. Če bi bilo primerno, ne bi bilo treba zaradi izpolnjevanja določb člena 59 Dodatnega protokola ponovno obravnavati trajanja pravic, podeljenih s členom 7 Sklepa št. 1/80, ampak taksativnost obeh pogojev, v katerih se v skladu s sodno prakso lahko omejijo te pravice.

155. V vsakem primeru ugotavljam, da se taka obveznost ne pojavlja v okoliščinah spora o glavni stvari.

3. Sodna praksa o pogojih, v katerih se lahko omejijo pravice, ki izhajajo iz člena 7 Sklepa št. 1/80, turškemu državljanu, ki je v položaja I. Derina, ne podeljuje širših pravic, kot naj bi jih užival državljan Skupnosti

156. V skladu z zadevno sodno prakso I. Derin, ki ni zapustil države članice gostiteljice za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga, lahko izgubi pravice, ki jih ima na podlagi člena 7, prvi pododstavek, druga alinea, Sklepa št. 1/80, samo na podlagi člena 14 tega sklepa.

157. Poleg tega opozarjam, da podatki, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, kažejo, da je bila zadevna oseba zakonito zaposlena v Nemčiji in da se je ponovno zaposlila po prestani zaporni kazni. Torej ni v položaju osebe, ki ne bi iskala zaposlitve in bi lahko postala breme za sistem socialne pomoči v državi članici gostiteljici, ki ga predstavlja vlada Združenega kraljestva.

158. Državljana Skupnosti, ki je v primerljivem položaju kot I. Derin, bi bilo mogoče izgnati iz države članice gostiteljice samo na podlagi člena 39(3) ES.

159. Videli smo, da so pogoji za izvajanje člena 14 Sklepa št. 1/80 skoraj enaki pogojem za izvajanje člena 39(3) ES.[55] I. Derin torej v zvezi s tem nima širših pravic, kot jih državljan Skupnosti uživa na podlagi Pogodbe.

160. Ob upoštevanju vseh teh ugotovitev predlagam, naj Sodišče na prvo vprašanje za predhodno odločanje odgovori, da je sodna praksa – na podlagi katere turški državljan, ki je na ozemlje države članice gostiteljice vstopil kot otrok v okviru združitve družine, izgubi pravico do prebivanja v tej državi, ki izhaja iz pravice do prostega dostopa do zaposlitve po njegovi izbiri, ki jo ima na podlagi člena 7, prvi pododstavek, druga alinea, Sklepa št. 1/80, samo v dveh primerih, in sicer v primerih iz člena 14 tega sklepa ali če zapusti ozemlje države članice gostiteljice za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga, tudi če je star 21 let ali več in ga starši ne vzdržujejo več – združljiva s členom 59 Dodatnega protokola.

55 — Zgoraj navedena sodba Cetinkaya, točki 43 in 44.

C – *Drugo vprašanje za predhodno odločanje*

161. Verwaltungsgericht Darmstadt z drugim vprašanjem za predhodno odločanje sprašuje, ali bi otrok turškega delavca še lahko užival posebno zaščito, ki mu jo podeljuje člen 14 Sklepa št. 1/80, če bi Sodišče v okviru preučitve prvega vprašanja odgovorilo, da za takega otroka ne velja več člen 7, prvi pododstavek, tega sklepa, ko dopolni 21 let in ga starši ne vzdržujejo več, in če se ne bi mogel več sklicevati na člen 6 tega sklepa.

162. Ker sem predlagal potrditev sodne prakse, po kateri otrok turškega delavca ne izgubi pravic, ki jih ima na podlagi člena 7, prvi pododstavek, Sklepa št. 1/80, ko dopolni 21 let in ga starši ne vzdržujejo več, se mi ne zdi potrebno preučiti drugega vprašanja za predhodno odločanje.

V – Predlog

163. Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev predlagam Sodišču, naj na vprašanji, ki ju je postavilo Verwaltungsgericht Darmstadt, odgovori:

Sodna praksa – na podlagi katere turški državljan, ki je na ozemlje države članice gostiteljice vstopil kot otrok v okviru združitve družine, izgubi pravico do prebivanja v tej državi, ki izhaja iz pravice do prostega dostopa do zaposlitve po njegovi izbiri, ki jo ima na podlagi člena 7, prvi pododstavek, druga alinea, Sklepa št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve, ki ga je sprejel Pridružitveni svet, ustanovljen s Sporazumom o pridružitvi med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, samo v dveh primerih, in sicer v primerih iz člena 14 tega sklepa ali če zapusti ozemlje države članice gostiteljice za daljše časovno obdobje in brez upravičenega razloga, tudi če je star 21 let ali več in ga starši ne vzdržujejo več – je združljiva s členom 59 Dodatnega protokola.